

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سر دبیر: دانیال معمار

معاون ضمايم: پروانه بهرام نژاد
دبیر ویرانه: مهلا داریان

واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
صفحه آرایی: مجید اصغری
عکس: مونا فاضلی

ویرایش عکس: مرجان عبداللہیان
ویراستاران: امیر هوشنگ توکلی،
سمانه مؤمن و هاله جوانفر

و با تشکر ویژه از دیگر همکاران موسسه همشهری

صندوق پستی: ۱۹۳۹۵/۵۴۴۶
تلفن: ۲۳۰۲۳۶۶۳
چاپ: همشهری
پذیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

همشهری

گروه ضمايم همشهری ناشر نشریات:

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها،
سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهر نگار،
سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر ۴، نرسیده به پارک وی،
کوچه شهید قریشی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

آتشکده ساسانی بر فراز شهریار

تخت کیکاووس؛ آتشکده‌ای که بر قله کوه می‌درخشد

نگرفته، اما برخی پژوهشگران بر این باورند که موقعیت مکانی تخت کیکاووس، آن را به محلی مناسب برای دیده‌بانی و کنترل مسیرهای منتهی به دشت شهریار و راه‌های منتهی به ری و قزوین تبدیل کرده است. بنابراین این بنا ممکن است کارکردی ترکیبی از آیین، امنیت و ارتباطات منطقه‌ای داشته باشد.

امروزه تنها بخش‌هایی از دیوار چارطاق و پایه سکو باقی مانده و مابقی ساختار بر اثر فرسایش طبیعی و بی‌توجهی آسیب دیده است. مصالح به‌کاررفته ترکیبی از سنگ‌های لاشه محلی، گچ ساسانی و در برخی لایه‌ها آثار پراکنده‌ای از خرده‌سفال‌ها و بقایای اندک گچی است که پیرامون بنا قابل مشاهده‌اند. دسترسی به تخت کیکاووس از طریق مسیر شهریار به ملارد و سپس روستای بیدکنه ممکن است. پس از رسیدن به بیدکنه مسیر خاکی کوتاهی در میان باغ‌ها و اراضی کشاورزی وجود دارد که به پای تپه منتهی می‌شود. از آنجا با کمی کوهپیمایی سبک می‌توان به سکوی سنگی این بنای باستانی رسید.

تخت کیکاووس همچون گوه‌ری پنهان در دشت شهریار، نمونه‌ای از پیوست تمدنی ایران زمین از عصر باستان تا دوران ساسانی است. حفاظت، معرفی و مستندسازی چنین آثار ارزشمندی نه تنها وظیفه‌ای فرهنگی است، بلکه گامی مهم در احیای هویت تاریخی مردمان این سرزمین به شمار می‌آید.

این بنا بر فراز تپه‌ای طبیعی با ارتفاع تقریبی ۸۰ متر ساخته شده و چشم‌اندازی گسترده بر دشت شهریار دارد. ساختار اصلی بنا سکویی مصنوعی و چهارضلعی است که هر ضلع آن حدود ۱۰ متر طول دارد و با استفاده از سنگ لاشه و ملات گچ به‌دقت ساخته شده است. این سکو به‌احتمال زیاد محل قرارگیری آتش در زمان برگزاری آیین‌های زرتشتی بوده است. در بخش جنوبی تپه بقایای یک اتاق چهارگوش معروف به «چارطاق» قابل مشاهده است. این ساختار که طول و عرض آن کمتر از ۵ متر است، با دیوارهایی از سنگ و گچ ساخته شده و ورودی آن از سمت شمال شرقی قرار دارد؛ جهت‌گیری‌ای که باعث می‌شود نور مستقیم خورشید به داخل آن نتابد. این نوع طراحی از ویژگی‌های مشترک آتشکده‌های دوره ساسانی محسوب می‌شود.

چارطاق که از نمادهای شاخص معماری آیینی زرتشتی است، به‌احتمال زیاد محل نگهداری آتشی است که موبدان مقدس می‌دانستند؛ آتشی که تنها در زمان اجرای مراسم ویژه مذهبی توسط موبدان به سکوی بالای تپه منتقل و پس از پایان آیین دوباره به این مکان بازگردانده می‌شده است. این رسم در بسیاری از آتشکده‌های دوره ساسانی رایج بوده و نشان از تقدس و نظم آیینی دارد.

اگرچه کاوش رسمی باستان‌شناسی در این محل صورت

در حوالی شهر تهران و بر فراز کوهسارهای غربی شهریار آثاری از معماری کهن ایران زمین باقی مانده که هنوز بسیاری از آنها به‌درستی معرفی نشده‌اند. یکی از این بناهای کم‌شناخته، اما با اهمیت تخت کیکاووس نام دارد؛ اثری آیینی که بر بلندای تپه‌ای سنگی در نزدیکی آبادی بیدکنه قرار گرفته و مردم محلی آن را به یکی از شاهان اسطوره‌ای ایران و از تبار کیانیان نسبت می‌دهند.

جلگه وسیع و آباد شهریار یکی از قدیمی‌ترین نواحی مسکونی ایران است. یافته‌های باستان‌شناسی، ازجمله ظروف سفالی منقوش و زیبا که قدمت آنها به بیش از ۶ هزار سال پیش می‌رسد در تپه‌ای کوتاه میان اوربن، آدران و قاسم‌آباد کشف شده‌اند. همچنین تپه‌های باستانی متعدد دیگری در نواحی میان شهریار، کرج و قزوین، ازجمله تپه‌های خور، بن و آجین دوجین، نشان‌دهنده تداوم تمدن در این دشت حاصلخیز هستند.

این پیشینه کهن موجب شده که در دوران ساسانیان (قرن سوم تا هفتم میلادی) این منطقه نه تنها جایگاه اقتصادی و زیستی مهمی داشته باشد، بلکه به مرکزی برای فعالیت‌های آیینی، ساخت آتشکده‌ها و استحکامات دفاعی بدل شود. تخت کیکاووس یکی از این بناهای ویژه است که در حدود ۱۸ کیلومتری جنوب غربی شهریار و ۸ کیلومتری شمال شرقی ملارد قرار دارد.

راهنمای سریع تخت کیکاووس شهریار

موقعیت جغرافیایی: استان تهران، شهرستان شهریار، نزدیکی روستای بیدکنه، بر فراز تپه‌ای سنگی

فاصله از تهران: حدود ۴۰ کیلومتر (حدود ۴۵ دقیقه با ماشین از غرب تهران)

زمان مناسب برای بازدید: بهار و پاییز (به دلیل هوای مطبوع و مناظر طبیعی زیبا)

ویژگی خاص: آثار برجسته دوره ساسانی با سکوی چهارضلعی سنگی و آتشکده تاریخی به نام چارطاق - مکانی مذهبی با چشم‌انداز وسیع به جلگه شهریار

نکته مهم: محل حفاظت‌شده با دسترسی محدود. حفظ سکوت و احترام به محیط و اهالی منطقه ضروری است.

اقامت: اقامتگاه در محل نیست. اقامت در شهریار یا ملارد توصیه می‌شود.

پیشنهاد عکاسی: نمای سکوی چهارضلعی از زاویه پایین، نورپردازی چارطاق در ساعات طلایی صبح و غروب، مناظر طبیعی اطراف تپه و نمای جلگه شهریار

ساعت طلایی: ۷:۳۰ صبح و ۵ عصر

دسترسی: از جاده کرج به سمت شهریار، بعد از کارخانه ذوب آهن، جاده‌ای فرعی به سمت روستای بیدکنه و تخت کیکاووس قابل دسترسی است.

